

JUDR. TOMÁŠ BERAN

Právní rádce pro řidiče

Výklad práva, jednání s policisty
i úřady a odpovědi na otázky
týkající se přestupků

JUDr. Tomáš Beran

Právní rádce pro řidiče

**CPress
Brno
2014**

Právní rádce pro řidiče

JUDr. Tomáš Beran

Jazyková korektura: Milan Šťastný

Obálka: Martin Sodomka

Redakce: Ondřej Weigel

Technický redaktor: Radek Střecha

Objednávky knih:

www.albatrosmedia.cz

eshop@albatrosmedia.cz

bezplatná linka 800 555 513

ISBN 978-80-264-0260-2

Vydalo nakladatelství CPress v Brně roku 2014 ve společnosti Albatros Media a. s. se sídlem

Na Pankráci 30, Praha 4. Číslo publikace 18 441.

© Albatros Media a. s., 2014. Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být kopírována a rozmnožována za účelem rozšiřování v jakékoli formě či jakýmkoli způsobem bez písemného souhlasu vydavatele.

1. vydání

ALBATROS **MEDIA** a.s.

Obsah

Předmluva

Co to jsou přestupky?

Úprava v zákoně	8
A co je to ten přestupek?	8
Co přestupkem naopak není – krajní nouze a nutná obrana	10
Kdy je pachatel odpovědný za přestupek?	12
Pachatel přestupku, jeho věk a nepřičetnost	12
Zavinění a odpovědnost za přestupky	13
Význam materiálního znaku	14
Sankce ukládané za přestupky	17
Body a bodový systém	17
Jednotlivé dopravní přestupky a možné sankce za ně	19
Překročení nejvyšší dovolené rychlosti	19
Jízda na červenou	20
Nesprávné předjíždění	21
Nedání přednosti	22
Vjetí na železniční přejezd	22
Telefonování za jízdy	23
Nedání přednosti chodcům	23
Alkohol za volantem jako přestupek	24
Alkohol nebo drogy za volantem jako trestný čin	24
Zjišťování alkoholu v krvi – stačí dechová zkouška?	24
Dopravní nehody	25
Ujetí od nehody a neposkytnutí první pomoci	27
Neoprávněné stání na vyhrazeném parkovišti	28
Porušení zákazu stání a zastavení	28
Řízení bez řidičského oprávnění	28
Provoz vozidla bez registrační značky	29
Jízda bez „technické“ nebo řízení technicky nezpůsobilého vozidla	30
Nevědomost o tom, kdo s autem jel	31
Jízda na dálnici bez dálniční známky	31
Neodstranění staré dálniční známky	31
Provoz auta bez odpovědnostního pojištění (tzv. povinného ručení)	31

Bodový systém

Započítávání bodů	37
Body, o nichž řidiči „neví“?	39
Odevzdání řidičského průkazu po získání dvanácti bodů	39
Odečítání bodů	40
Odečítání bodů a souběh bodů a zákazu řízení	40

Souběh bodů a zákazu řízení	41
Námítky proti bodům.	42
Informace o stavu bodového konta	42
Přehled bodovaných přestupků a trestných činů	43
Zadržení řidičského průkazu, zabavení auta a kauce	
Zadržení řidičského průkazu	48
Postup po zadržení řidičského průkazu	49
Zabránění v jízdě	50
Zabavení vozidla	51
Kauce a jejich vybírání	53
Měření rychlosti	
Měření rychlosti Policií ČR	56
Policejní Passaty na dálnicích i mimo ně	57
Měření rychlosti městskou policií.	57
Měření rychlosti soukromými společnostmi	58
Antiradary a detektory radarů	58
Vnější označení vozidel a měření rychlosti	59
Musí řidič zastavit neoznačenému policejnímu vozidlu?	59
Označení vozidel městské policie	61
Malé překročení rychlosti prý není přestupek – aneb nad jedním řidičským mýtem	61
Zastavování a prohledávání vozidel	
Kdo je oprávněn zastavovat vozidla?	64
A jak se správně zastavuje?	66
Nezastavení, ujiždění policistům a střelba na vozidlo	67
Sankce za nezastavení	68
Prohlídka vozidla	68
Platnost dopravních značek	
Kdo rozhoduje o umístění značek?	73
Odkud a kam značky platí	73
Parkování na místě pro invalidy a platnost značek	74
Kde ještě platí pravidla a kde už ne	76
Pozemní komunikace.	76
Chodník	77
Místa ležící mimo pozemní komunikaci	78
Botičky a odtahy vozidel	
Kdy je oprávněna použít „botičku“ Policie ČR?	82
Kdy je oprávněna použít „botičky“ městská policie?	84
Odtahování vozidel	84
Co je překážkou silničního provozu a co lze odtáhnout?	85
Jednotlivé případy odtahu	87

Úhrada nákladů za odtah, pokuty	91
„Soukromý“ odtah	93
Profesní průkaz a doklady řidiče při silniční kontrole	
Profesní způsobilost	95
Kontrola dokladů řidiče při silniční kontrole	96
Lékařské prohlídky a dopravně psychologické vyšetření	
Povinnost podrobovat se lékařským prohlídkám	98
Dopravně psychologické vyšetření	99
Povinná a zimní výbava	
Lékárnička	103
Co není součástí povinné výbavy	105
Jak se kontroluje povinná výbava?	105
Nedostatky v povinné výbavě a riziko pro řidičský průkaz	106
Zimní výbava	107
Jaký řidičský průkaz potřebujete?	
Jaký řidičský průkaz je správný pro motocykly?	112
Mopedy	112
Motocykly	112
Motorové tříkolky a čtyřkolky	112
Motokolo	113
Může auto patřit dítěti?	
Je k vlastnictví auta potřebné řidičské oprávnění?	114
Je pro vlastnictví auta nutné mít řidičské oprávnění?	
Vysvětlení zákona	116
Přeprava dětí, autosedačky a přeprava zvířat	
Jak je to se zvířaty v automobilu.	118
Kdy musí dítě do autosedačky?	119
Přeprava dětí lehčích než 36 kg a menších než 150 cm	119
Přeprava dětí těžších než 36 kg nebo větších než 150 cm.	119
Přeprava tří dětí	119
Zákaz přepravovat dítě v autě, které není vybaveno zádržným systémem	120
Výjimky z povinnosti přepravovat dítě v autosedačce	120
Převod vozidla na registru a vyřazení vozidla z provozu	
Základní postup	122
Časté chyby při prodeji vozidla, nepředání dokumentů a neodhlášení	124
Trvalé vyřazení vozidla z registru vozidel	126
Ekologické poplatky	127

Vyřazení vozidla prodaného na náhradní díly	128
Dálniční známky	
Jakou dálniční známku potřebujete pro jízdu soupravu?	132
Dopravní nehody	
Policie u nehody	134
Základní kroky po nehodě	135
Kdy je viníkem řidič jedoucí po hlavní silnici	138
Kdy je viníkem řidič odbočující vlevo, který je předjížděn	140
Cyklista v jednosměrce v protisměru	141
Stejnokroje policistů a označení aut	
Stejnokroje	145
Označení aut policie	146
Stejnokroje strážníků a označení aut obecní policie	146
Cyklisté a bruslaři	
Pravidla pro cyklisty	148
Bruslaři a jejich povinnosti	149
Porušení pravidel silničního provozu a následné řízení	
Správní vs. trestní řízení	152
Trestní řízení	153
Přehled hlavních trestných činů	153
Průběh trestního řízení	153
Narovnání a podmínka	154
Správní řízení	157
Blokové řízení	157
Příkazní řízení	158
Nezkrácené správní řízení	158
Lhůta pro zahájení řízení, promlčení, exekuce pokut	162
Správní delikt provozovatele a právo nevypovídat	
Právo nevypovídat a „osoba blízká“	165
Odpustkové dopisy	167
Příloha	
Kupní smlouva na automobil	168
Nabídka odborné literatury	169
Rejstřík	177

Předmluva

Každým rokem přibývá na českých silnicích počet aut, každým rokem se mění pravidla, možnosti a práva příslušníků Policie ČR nebo strážníků jednotlivých obecních a městských policí. Přibývají nové značky nebo se mění pravidla a podmínky, kdy řidič může přijít o řidičský průkaz. Také díky tomu se řidiči ve změnách přestávají orientovat, často přetrvávají různé mýty, navíc živěné zprávami v médiích nebo kolujícími po internetu, přičemž ani jednotlivé úřady neváhají mediálně tlumočit svůj pohled na věc, aby podpořily svoje stanovisko.

Smyslem této knihy je proto poskytnout řidičům co největší přehled o co nejvíce věcech, se kterými se běžný řidič zpravidla setká, a kromě základního výkladu ke konkrétní situaci budou na jednotlivých modelových případech a otázkách a odpovědích zdůrazněny případné sporné body, časté chyby, omyly nebo mýty.

Se zvyšující se hustotou provozu se zvyšují i nároky na řidiče a znalost pravidel silničního provozu. Na správné rozhodnutí často zůstává jen velmi málo času.

Tam, kde názory nejsou jednoznačné, se pokusím uvést vlastní názor s odůvodněním, proč by ta či ona argumentace řidiče měla být úspěšná, případně, jak si s nestandardním postupem má řidič poradit. Cílem této knihy není v žádném případě podpora nezodpovědné, riskantní nebo bezohledné jízdy, na druhou stranu seznámení veřejnosti s jednotlivými přestupky a způsobem rozhodování o nich nelze chápat jako podporu nezodpovědného jednání řidičů, jak se s tím lze někdy bohužel setkat.

Jak bude na jednotlivých příkladech popsáno, úřady mají někdy tendenci setrvat na dosavadních výkladech bez ohledu na jejich případnou neudržitelnost nebo neodůvodnitelnost a jakékoli zásahy do „oficiálního“ výkladu vnímají s krajní nelibostí.

Autor

Co to jsou přestupky?

Úvodní kapitola se bude věnovat tomu, co to jsou přestupky, tedy ona porušení, za která řidiči hrozí pokuty, body nebo zákaz řízení, a budou v ní nejobvyklejší přestupky popsány, včetně uvedení sankcí za ně.

Úprava v zákoně

Právní úprava v oblasti přestupků souvisejících s provozem na pozemních komunikacích je obsažena jednak v zákoně č. 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích a dále v řadě dalších právních předpisů, které stanoví konkrétní povinnosti řidičů a provozovatelů vozidel. Takovými právními předpisy, které stanoví povinnosti, jejichž porušení je definováno jako přestupek, jsou např.:

- zákon č. 56/2001 o technických podmínkách provozu na pozemních komunikacích,
- vyhláška 341/2001 Sb. o schvalování technické způsobilosti a o technických podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích,
- vyhláška č. 243/2001 Sb. o registraci vozidel,
- vyhláška č. 30/2001 Sb.,
- některé další předpisy, které budou uvedeny v jednotlivých kapitolách knihy.

Obecná pravidla pro všechny přestupky jsou upravena v zákoně č. 200/1990 Sb. o přešupcích.

A co je to ten přestupek?

Podle § 2 odst.1 zákona o přešupcích se přešupkem rozumí: „*zaviněné jednání, které porušuje nebo obrozňuje zájem společnosti a toto jednání současně musí být za přešupek výslovně označeno v přešupkovém nebo jiném zákoně, pokud nejde o jiný správni delikt postižitelný podle zvláštních právních předpisů anebo o trestný čin.*“

Z předcházejícího ustanovení lze vyčíst důležitou skutečnost, a to tu, že přestupek má jednak:

- formální znak (to jest jednání musí být v přestupkovém zákoně nebo v jiném zákoně za přestupek výslovně označeno, např. překročení nejvyšší dovolené rychlosti, jízda na červenou, telefonování za jízdy apod.), tak i
- znak materiální – totéž jednání musí porušovat nebo ohrožovat některý zájem společnosti (takovým zájmem bývá např. bezpečnost silničního provozu, plynulost silničního provozu, ochrana životního prostředí a další) – a
- zavinění (aby bylo možno hovořit o přestupku, musí existovat na straně řidiče alespoň nevědomá nedbalost, kterou lze rozumět, že řidič sice např. nevěděl, že nesmí jet rychle, ale vědět to mohl nebo měl, protože v daném místě byla značka omezující rychlost, jen si ji nevšiml; naopak tam, kde by taková značka byla zakrytá jiným vozidlem, to řidič vědět nemohl a za přestupek by neodpovídal, protože by chybělo zavinění).

I v zácpě platí základní pravidla silničního provozu (řidič nesmí vjet do křižovatky, pokud mu situace za ní nedovoluje pokračovat v jízdě).

Všechny tyto tři znaky musí být splněny při posuzování konkrétního jednání společně, a pokud jeden z nich chybí, nejedná se o přestupek a nelze za takové jednání uložit sankci. Jak bude dále ukázáno na konkrétních příkladech, prokazování materiálního znaku se policie a obecní úřady příliš neobtěžují a jaksi jej předpokládají, což je postup, který není v souladu se zákonem.

Co přestupkem naopak není – krajní nouze a nutná obrana

Ustanovení § 2 odst. 2 zákona o přestupcích dále stanoví, co přestupkem není.

„Přestupkem není jednání, jímž někdo odvrací

a) přiměřeným způsobem přímo hrozící nebo trvajícím útok na zájem chráněný zákonem nebo

b) nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému zákonem, jestliže tímto jednáním nebyl způsoben zřejmě stejně závažný následek než ten, který brozil, a toto nebezpečí nebylo možno v dané situaci odvrátit jinak.“

Nutná obrana

Přestupkem podle zákona není jednání, kterým je odvrácen hrozící nebo trvajícím útok. V praxi to znamená, že pokud např. hrozí dopravní nehoda, srážka nebo jiná bezprostřední událost vyvolaná člověkem ohrožující život, zdraví nebo majetek, není jednání směřující bezprostředně k odvrácení takového útoku trestné.

Tak např. pokud by se někdo snažil někoho vytlačit ze silnice nebo do někoho naražit, pak např. zvýšená rychlost, přejetí plné čáry, průjezd křižovatkou na červenou a další přestupky nejsou přestupky v daném případě, pokud k nim došlo v důsledku snahy odvrátit takový hrozící nebo trvajícím útok.

Krajní nouze může znamenat i situaci okolo naložení nebo převozu zraněného dítěte do nemocnice. Při stěhování však parkování na chodníku určitě neobhájíte...

Krajní nouze

Krajní nouze je podobným případem jako nutná obrana, liší se ale v tom, že se nejedná o útok (tedy zpravidla konkrétní jednání osoby) ale „pouze“ o nebezpečí. Typickou ukázkou krajní nouze je rychlý převoz zraněného do nemocnice. I tady ale platí určitá pravidla.

Za prvé, nesmí oním porušením dojít ještě k horšímu následku (když cestou do nemocnice nabouráte 5 dalších aut a někoho v nich zraníte, už to nebude krajní nouze) a **dále nelze v dané situaci odvrátit nebezpečí jinak**. Tato druhá podmínka bude z hlediska praxe a pro diskusi „nejzajímavější“. Pokud totiž např. řidič bude argumentovat, že s těhotnou manželkou nebo zraněným dítětem uháněl do nemocnice „jako o život“ proto, že se bál o jejich zdraví, mohl by čelit protiargumentu, proč k dané události nezavolal rychlou záchrannou službu.

Upřímně řečeno, konkrétní vodítka zákon v daném případě nestanoví a záleží tak pouze na argumentační schopnosti řidiče, aby vysvětlil, proč jinak nebezpečí odvrátit nešlo. Samozřejmě hlavním argumentem v takové situaci bude naléhavá neodkladnost (obava, že než dorazí sanitka, bude pozdě apod.). Jsem přesvědčen, že tam, kde se dá z okolností daného případu dovodit značná naléhavost a dá se dokázat, že řidič opravdu vezl např. někoho do nemocnice a prodlení v podobě čekání na sanitku by mohlo ohrozit dotčenou osobu na zdraví nebo životě, jsou vyhlídky na úspěch v případném přestupkovém řízení relativně dobré, jakkoliv je nutné počítat s tím, že tomuto druhu argumentace není příliš důvěřováno.

A přestože si lze představit značné množství takových situací a nepřehledné množství jejich variant (např. VELMI neodkladnou potřebu jít na záchod apod.), určitě doporučuji tuto možnost nezneužívat, úřady mají tendenci takovým příběhům nevěřit a mají tendenci takovou argumentaci považovat za účelovou (což také mnohdy bývá). Než budete vypovídat, raději si vše předem promyslete a poradte se s právníkem.

Kdy je pachatel odpovědný za přešupek?

Aby byl pachatel přešupku za své jednání odpovědný, musí být splněny podmínky stanovené zákonem. Jsou to podmínky vztahující se jednak k subjektu (tedy k osobě pachatele), k subjektivní stránce (tedy k zavinění), k objektu (tedy k právem chráněnému zájmu) a k objektivní stránce (tedy k jednání, následku a příčinné souvislosti).

Pachatel přešupku, jeho věk a nepřičetnost

Podle ustanovení § 5 zákona o přešupcích není osoba mladší patnácti let odpovědná za přešupek. To má praktický dopad v tom, že taková osoba nemůže dostat pokutu za porušení pravidel silničního provozu. Tato skutečnost například unikla zákonodárci při formulaci povinnosti cyklisty mladšího patnácti let mít za jízdy na jízdním kole řádně připevněnou přilbu. Cyklista mladší patnácti let takovou povinnost sice má, ale když ji poruší, nelze mu za takové jednání, resp. opomenutí uložit pokutu, neboť není

Nepřičetnost není omluvou pro jízdu nebo parkování pod vlivem alkoholu.

odpovědný. Ani rodiče nenesou za své dítě odpovědnost za takto spáchaný přestupek. Tato odpovědnost je odpovědností osobní a je nepřenositelná.

Podobně jako v řízení trestním, ani v řízení o přestupku za přestupek neodpovídá ten, kdo pro duševní poruchu v době jeho spáchání nemohl rozpoznat, že jde o porušení nebo ohrožení zájmu chráněného zákonem, nebo nemohl ovládat své jednání. Odpovědnosti se však nezbavuje ten, kdo se do stavu nepřičetnosti přivedl, byť i z nedbalosti, požitím alkoholu nebo užitím jiné návykové látky.

Ten závěr je důležitý – nikdo se nevyviní z přestupku tím, že bude tvrdit, že pro opilost nemohl poznat, co dělá.

Zavinění a odpovědnost za přestupky

Odpovědnost za přestupky je odpovědností subjektivní, tedy odpovědností za zavinění. Zavinění je definováno jako vnitřní vztah pachatele k jeho jednání. Z toho plynou zajímavé závěry týkající se snahy ukládat sankce jedné osobě za porušení povinností osobou jinou. Typicky snahy postihovat vlastníka vozidla pokutou nebo jinou sankcí přestupkového řízení za jednání řidiče. Takové snahy jsou předem odsouzeny k neúspěchu, neboť odpovědnost za dopravní přestupek je vždy odpovědností osobní, u které nemůže chybět zavinění. A právě proto, že by u vlastníka ve vztahu k přestupku řidiče chybělo zavinění, jsou snahy o zavedení trestů pro vlastníky v zastoupení řidičů předem odsouzeny k odmítnutí. Jak si později vysvětlíme v kapitole o správních deliktech provozovatelů vozidel, snaží se to zákonodárce obcházet jiným, protiústavním způsobem.

Podle ustanovení § 3 zákona o přestupcích postačí zavinění z nedbalosti, nestanoví-li zákon, že je třeba zavinění úmyslného. Z toho plyne závěr, že se řidičům nemusí prokázat u dopravních přestupků úmysl, ale zcela postačí nedbalost. Jak bude dále podrobně rozebráno, v řadě případů chybí i ta nedbalost a v takových případech se již nejedná o přestupky, ačkoliv i tato skutečnost je, jak praxe ukazuje, mimo rozlišovací schopnost řady úřadů. Zákon o přestupcích upravuje formy zavinění v § 4 takto:

Přestupek je spáchán z nedbalosti, jestliže pachatel:

- věděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal na to, že tento zájem neporuší nebo neohrozí (vědomá nedbalost), nebo
- nevěděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, ač to vzhledem k okolnostem a svým osobním poměrům vědět měl a mohl (nevědomá nedbalost).

Přestupek je spáchán úmyslně, jestliže pachatel:

- chtěl svým jednáním porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem (přímý úmysl), nebo
- věděl, že svým jednáním může ohrozit zájem chráněný zákonem, a pro případ, že jej poruší nebo ohrozí, byl s tím srozuměn (nepřímý úmysl).

Význam materiálního znaku

Jak bylo řečeno výše, skládá se přestupek z formálního znaku a ze znaku materiálního. Sám materiální znak, tedy konkrétní porušení nebo ohrožení právem chráněného zájmu, je vždy prvotní a formální znak je od něho, nebo měl by být, odvozen, resp. by měl být jeho formálním ztělesněním. Nestačí tedy, aby jednání pachatele přestupku souhlasilo s jednáním popsáním ve zvláštní části zákona o přestupcích nebo v zákoně o provozu na pozemních komunikacích. K uznání odpovědnosti za přestupek tedy nestačí vždy např. překročit nejvyšší dovolenou rychlost. Samotným překročením nejvyšší dovolené rychlosti je naplněn sám o sobě jen formální znak (tj. jízda vyšší rychlostí, než zákon dovoluje).

Pokud chce např. Policie ČR uznat osobu podezřelou z přestupku vinnou, musí v každém konkrétním případě dovést, který právem chráněný zájem byl porušen a jakým způsobem. Právem chráněné zájmy je v každém konkrétním případě nutno vyvozovat jednak z ustanovení zákona a z dané konkrétní situace. Jak bylo řečeno shora, právem chráněným zájmem je např. bezpečnost účastníků silničního provozu.

Představme si tuto situaci: pozemní komunikace dálničního typu, tj. čtyři pruhy, žádné přechody pro chodce, žádné odbočky, žádní cyklisté (v daném případě řekněme, že nepůjde o pozemní komunikaci označenou jako dálnice) vedená formálně skrze obec (tj. nacházející se mezi značkami Obec a Konec obce). Podle příslušných ustanovení zákona o provozu na pozemních komunikacích zde bude nejvyšší povolená rychlost 50 km/h. Vedle toho si představme stejnou komunikaci, která ovšem nebude ležet na území obce a půjde o komunikaci označenou jako dálnice, na které je povolena nejvyšší rychlost 130 km/h. Z daného příkladu je zřejmé, že se obě situace liší jen ve formálních znacích, ale neliší se v jednotlivých skutkových okolnostech.

Jinými slovy, právem chráněný zájem je v daném případě stejný, míra jeho ohrožení rychlou jízdou je stejná, jen se nám liší formální znaky. Pokud v jednom případě zákon povolí nejvyšší dovolenou rychlost 130 km/h a jasně tak ukazuje na to, že při takové rychlosti není ohrožen konkrétní právem chráněný zájem, pak to znamená, že v jakýchkoli jiných skutkově stejných, byť formálně odlišných podmínkách stejný právem chráněný zájem ohrožen nebo porušen není a musí se k takovým situacím přistupovat úplně stejně, neboť platí rovnost účastníků v řízení.

To znamená, že pokud řidič vozidla pojedí na pozemní komunikaci, která bude ležet v obci, ale kde budou stejné skutkové okolnosti jako v případě komunikace ležící mimo obec nebo dálnice, pak není jízda do 130 km/h v takovém místě přestupkem, neboť není naplněn materiální znak, a nejedná se tudíž o přestupek. To si ovšem málokdo uvědomuje a policie tím méně. Výše uvedený problém se pochopitelně netýká jen nejvyšší povolené rychlosti a ne vždy bude tak jednoznačný. V daném konkrétním případě se tedy musí přihlídnout ke všem okolnostem majícím vliv na ohrožení nebo porušení

právem chráněného zájmu (věk řidiče, jeho způsobilost k řízení, technický stav a vspělost vozidla, místo a další relevantní okolnosti) a zkonstatovat, zda skutečně porušen nebo ohrožen byl či nikoli.

K detailnějšímu vysvětlení celé situace lze použít tento příklad: Představme si letitého řidiče, který řídí 25 let staré vozidlo a jede předepsanou rychlostí 50 km/h. A nyní si ve stejném místě představme mladého, zkušeného řidiče, řídícího po technické stránce nadprůměrně vybavené vozidlo (např. co se schopnosti brzdit týče), který pojede 70 km/h. Souhrnem těchto podmínek bude první řidič maximálně ve stejné, ale spíše v menší míře schopen dostát standardně předpokládanému řešení situace (náhle se vynořivší překážka spojená s nezbytností bleskové reakce a intenzivního brzdění) než řidič druhého vozidla. A tak ačkoli první řidič formálně nic neporušil, ale druhý zákon porušil (překročil nejvyšší dovolenou rychlost), bude ve skutečnosti nebezpečnější první řidič. A pokud bude v daném případě měřena rychlost, spáchá přestupek podle zákona řidič druhého vozidla, i když je to skutkově naopak. Z tohoto příkladu lze dovodit, že pokud řidič, který po formální stránce vyhoví, ale fakticky ohrozí nebo poruší právem chráněný zájem stejně nebo více než ten, kdo formálně zákon poruší, není uznán vinným z přestupku, pak ani řidič jedoucí v daném úseku rychleji nemůže být uznán odpovědným za přestupek, neboť není naplněn materiální znak.

Příliš rychlá jízda na dálničním přivaděči s maximální povolenou rychlostí 90 km/hod., změřená a pokutovaná policií. Je zde naplněn materiální znak?

To znamená, že pokud není porušen nebo ohrožen právem chráněný zájem u toho, kdo zákonu formálně vyhovuje (což je vyjádřeno tím, že je v obci obecně povolena rychlost 50 km/h), pak každý jiný, kdo sice zákonu formálně nevyhoví, ale neporuší nebo neohrozí právem chráněný zájem více než ten, kdo zákonu vyhovuje, může formálními znakům v zákoně nevyhovovat jakýmkoli způsobem, a nepůjde o přestupek.

Řešení výše uvedeného příkladu tak, jak k tomu dochází v praxi (tj. uložení pokuty rychleji jedoucím řidičům), je klasickou ukázkou neaplikace materiálního aspektu při posuzování odpovědnosti za přestupek. Je totiž smutnou skutečností, že se naše přestupkové řízení, vinou neprofesionálního přístupu policie, zformalizovalo do té míry, že se materiální znaky jaksi předpokládají, aniž by se dokazovaly. Konkrétní porušení právem chráněného zájmu ovšem musí policie nebo okresní úřad řidiči prokázat. Pokud toho nebude schopna nebo pokud řidič sám prokáže, že jeho jednáním nebyl porušen nebo ohrožen žádný právem chráněný zájem, nelze uznat řidiče vinným z přestupku.

V tomto ohledu již existují i první rozhodnutí soudů, např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 12. 2009 pod č. j. 5 As 104/2008 – 45, který ukládá správním úřadům, aby okolnosti týkající se materiálního aspektu vždy zkoumaly, protože ne každé překročení nejvyšší dovolené rychlosti je přestupkem. V daném případě šlo sice o překročení jen o 2 km/h, nicméně důležité není to překročení, ale principy, které Nejvyšší správní soud vyslovil a kterými řekl jasné „NE“ názoru, podle kterého se každé překročení rychlosti rovná přestupku.

Sankce ukládané za přestupky

Okruh možných sankcí upravuje zákon o přestupcích v §11. Řidiči lze uložit tyto sankce:

- napomenutí,
- pokuta,
- zákaz činnosti,
- propadnutí věci a
- zákaz pobytu.

Sankci lze uložit samostatně nebo s jinou sankcí (např. pokutu a zákaz činnosti zároveň). Napomenutí nelze uložit společně s pokutou.¹

Při určení druhu sankce a její výměry se přihlédne k závažnosti přestupku, zejména ke způsobu jeho spáchání a jeho následkům, k okolnostem, za nichž byl spáchán, k míře zavinění, k pohnutkám a k osobě pachatele, zda a jakým způsobem byl pro týž skutek postižen v disciplinárním řízení². Toto ustanovení úzce souvisí s hodnocením materiálního znaku přestupku, neboť právě přihlédnutí k místu, kde došlo k přestupku, osobě pachatele, míře zavinění a dalším okolnostem patří mezi určující ukazatele, jak byl právem chráněný zájem porušen nebo ohrožen. Že se toto ustanovení přehlíží a dávají se pokuty za tytéž přestupky paušálně, je nicméně běžnou praxí.

Body a bodový systém

Tzv. bodový systém byl v ČR zaveden s účinností k 1. 7. 2006 a jeho princip spočívá v tom, že vedle standardních sankcí, jako jsou pokuty, je řidiči za spáchání konkrétního přestupku, který je současně dle přílohy zákona č. 361/2000 Sb. „obodován“, přičten příslušný počet bodů. Toto administrativní opatření přistupuje jako další druh trestu svého druhu vedle standardních sankcí. Podrobně k podmínkám bodového systému bude uvedeno v dalších kapitolách.

Otázky a odpovědi

1) **Odpovídám jako za přestupek za cokoliv, co se stane za volantem a já se toho účastním?**

Ne, odpovídáte pouze za zaviněné jednání. To je, stručně řečeno, pouze za skutečnosti, o kterých víte, ale např. jich nedbáte (víte, že nesmíte jet na červenou, ale stejně jedete), anebo o nich nevíte, ale vědět jste o nich mohl nebo měl (jedete na sjetých pneumatikách, což v tu chvíli sice třeba nevíte, ale mohl jste to zjistit kontrolou před jízdou).

1 §11 odst. 2 zákona o přestupcích

2 §12 odst. 2 zákona o přestupcích

Na druhé straně v rámci řízení o přestupku neodpovídáte za objektivní skutečnosti, např. za poruchu, technickou závadu apod., tj. objektivní okolnosti, o nichž nejen nevíte, ale ani vědět nebo je ovlivnit nemůžete.

- 2) **Odpovídám za přestupek, když např. povezu svoji zraněnou dceru do nemocnice a přitom překročím nejvyšší dovolenou rychlost?**

Pokud prokážete, že ohrozilo akutní nebezpečí ohrožení života nebo zdraví a nešlo takové nebezpečí odvrátit jinak (např. zavolat rychlou záchrannou službu), pak se odpovědnosti zprostíte. Určitě na to ale pozor, nedoporučuji na to moc spoléhat nebo se to snažit zneužívat, úřady mají tendenci nevěřit, pokud se takový příběh jeví jednoznačně jako smyšlený.

- 3) **Dostane můj třináctiletý syn pokutu za to, že pojede na kole bez přilby?**

Ne, nedostane. Do patnácti let neodpovídá za žádné přestupky, nemůže mu být tedy ani uložena žádná sankce.

- 4) **Budu za svého třináctiletého syna, který pojede na kole bez přilby, platit pokutu já jako jeho rodič?**

Ne, nebudete. Rodič není odpovědný ve smyslu odpovědnosti za přestupek za své dítě, odpovědnost má vždy jen ten, kdo se přestupku dopustil.

- 5) **Má význam se v případě chycení za přestupek vymlouvat, že jsem se opilý a pak už to nějak nezvládl?**

Nemá. Opilost vám při vyvinění z přestupku nepomůže, naopak. Tímto způsobem se odpovědnosti za přestupek zbavit nedá, alkohol nikoho z odpovědnosti nevyvíňuje.

- 6) **Dostanu pokutu v případě nehody např. za situace, kdy mi praskne pneumatika nebo nastane jiná technická závada?**

Pokud jste situaci nemohl ovlivnit (např. jste nezanedbal standardní prohlídky a kontroly), pak za takovou výslednou situaci jako za přestupek neodpovídáte.

- 7) **Může místo řidiče dostat pokutu za jednání řidiče vlastník auta?**

Ne, nemůže. Za přestupek odpovídá vždy ten, kdo jej spáchal, což je řidič.

- 8) **Musí mi dokázat úmysl, nebo stačí nedbalost?**

Stačí nedbalost, úmysl se prokazovat nemusí.

- 9) **Musí mi policista vždy při přestupku dát pokutu, nebo to může nechat na domluvě?**

Policista nemusí vždy ukládat pokutu. Tam, kde to zákon dovoluje, může věc vyřešit jen domluvou.

- 10) **Není to porušení zákazu dvojího trestání, když za jeden přestupek dostanu pokutu, zákaz řízení a ještě k tomu body?**

Není. Je zcela obvyklé, že za jeden delikt se ukládá více sankcí vedle sebe. Např. pokuta a zákaz řízení apod. Body jsou tak svého druhu taky takovou sankcí, která se ukládá vedle pokuty a třeba i zákazu řízení. Porušení Vámi uváděného principu by to bylo v případě, kdybyste dostal 2x pokutu nebo 2x body za totéž.

Jednotlivé dopravní přestupky a možné sankce za ně

Skutkové podstaty přestupků souvisejících s provozem na pozemních komunikacích upravuje § 125c zákona č. 361/2000 Sb.

Překročení nejvyšší dovolené rychlosti

Překračování nejvyšší dovolené rychlosti patří mezi jedny z nejčastěji postihovaných přestupků. Jednotlivé sankce za překračování nejvyšší dovolené rychlosti jsou nastaveny takto:

Překročení rychlosti v obci o méně než 20 km/h anebo mimo obec o méně než 30 km/h

Za tento přestupek se ukládá sankce:

- pokuta v řízení před obecním úřadem 1 500 až 2 500 Kč,
- pokuta na místě (v blokovém řízení) 1 000 Kč,
- 2 body, ale pouze v případě, kdy jde o překročení do 5 km/h v obci a do 10 km/h mimo obec,
- řidičský průkaz odebrat nelze.

Překročení rychlosti v obci o více než 20 km/h anebo mimo obec o více než 30 km/h

Za tento přestupek se ukládá sankce:

- pokuta v řízení před obecním úřadem 2 500 až 5 000 Kč,
- pokuta na místě 2 500 Kč.
- 3 body,
- řidičský průkaz se odebere na jeden až šest měsíců, pokud se řidič tohoto přestupku dopustí během 12 po sobě jdoucích kalendářních měsíců opakovaně (tj. nejméně 2x).

Překročení rychlosti v obci o více než 40 km/h anebo mimo obec o více než 50 km/h

Za tento přestupek se ukládá sankce:

- pokuta v řízení před obecním úřadem 5 000 až 10 000 Kč,
- pokutu na místě nelze udělit,
- 5 bodů,
- řidičský průkaz se odebere na šest měsíců až jeden rok.

U všech překročení rychlosti platí, že se od zjištěné rychlosti musí odečíst tolerance měřicího zařízení, tj. u standardních radarů 3 km/h do 100 km/h a 3 % od 100 km/h, a teprve následně je možno přestupek zařadit do příslušné kategorie. Závěrem je třeba uvést, že na projednání přestupku v blokovém řízení (tam, kde to zákon umožňuje) není právní nárok a záleží jen na policistovi nebo strážníkovi, zda přestupek na místě projedná anebo jej postoupí k vyřízení obecnímu úřadu.

Po internetu také koluje jedna „zaručená“ informace a ta říká, že překročení nejvyšší dovolené rychlosti do 20 km/h v obci a do 30 km/h mimo obec není přestupkem. Je to mýtus. Takové jednání je přestupkem dle ust. § 125c odst. 1, písm. f), bod 4 zákona o přestupcích a vždy bylo. Tento mýtus vznikl nesprávnou interpretací dřívějšího znění přestupkového zákona, ale nikdy se nezakládal na pravdě.

Jízda na červenou

Přestupku se dopustí ten, kdo nezastaví vozidlo na signál, který mu přikazuje zastavit vozidlo, nebo na pokyn „Stůj“ daný při řízení nebo usměrňování provozu na pozemních komunikacích osobou k tomu oprávněnou. Toto ustanovení tedy řeší klasický případ jízdy na červenou a případ nezastavení na pokyn policisty, když řídí dopravu. Je důležité si povšimnout, že se toto ustanovení nevztahuje na porušení zákazu zastavit na „stopce“. Za tento přestupek se ukládá sankce:

Jízda dodávky Renault na červenou by byla ohodnocena 5 body a pokutou minimálně 2500 Kč.

- pokuta v řízení před obecním úřadem 2 500 až 5 000 Kč,
- pokuta na místě ve výši 2 500 Kč,
- 5 bodů,
- řidičský průkaz se odebere na jeden až šest měsíců, pokud se řidič tohoto přestupku dopustí během 12 po sobě jdoucích kalendářních měsíců opakovaně (tj. nejméně 2x).

Nesprávné předjíždění

Přestupku se dopustí ten, kdo předjíždí vozidlo v případech, kdy je to obecnou, místní nebo přechodnou úpravou provozu na pozemních komunikacích zakázáno. Kdy je to zakázáno, upravuje § 17 zákona o provozu na pozemních komunikacích (text tohoto ustanovení je v závěrečné kapitole této knihy). Zde je nutné zdůraznit, že dále uvedenou sankcí může být postihován jen ten případ, kdy se jedná o porušení zákazu předjíždět stanovené v zákoně nebo jeho prováděcím předpise. Typicky se tak bude jednat o případy dle ustanovení uvedeného shora a v místě, kdy je na vozovce svislá značka „Zákaz předjíždění“.

Co je ale důležité zmínit, je, že přejetí plné čáry nebo dvojité plné čáry není porušením zákazu předjíždění. Zákon totiž nikde neříká, že plná čára znamená zákaz předjíždění. Příslušná vyhláška č. 30/2001 Sb., která upravuje podmínky dopravních značek k plné čáře, stanoví následující:

„Podélná čára souvislá“ (č. V 1a), „Dvojitá podélná čára souvislá“ (č. V 1b); jsou-li značkou č. V 1a nebo značkou č. V 1b odděleny jízdní pruhy s protisměrným provozem, musí řidič jet vpravo od této značky; značku č. V 1a je zakázáno přejíždět nebo ji nákladem přesahovat, pokud to není nutné k objíždění, odbočování na místo ležící mimo pozemní komunikaci nebo vjíždění na pozemní komunikaci z místa ležícího mimo pozemní komunikaci.“

Jak patrně, danou značku je zakázáno **prejíždět**, ale nikde se neříká, že představuje zákaz předjíždění. Přejetí plné čáry tedy samo o sobě není porušením zákazu předjíždění. Ve spojení ale s některou podmínkou dle § 17 zákona č. 361/2000 Sb., např. předjíždění v nepřehledném místě nebo v místě, kde je svislá značka Zákaz předjíždění, už o porušení zákazu předjíždění půjde. Samotné přejetí plné čáry ale porušením zákazu předjíždění není. A nyní k sankcím.

Za porušení zákazu předjíždění stanoveného v § 17 zákona č. 361/2000 Sb. nebo v místě, kde je svislá dopravní značka „Zákaz předjíždění“, se uloží tyto sankce:

- pokuta v řízení před obecním úřadem 5 až 10 tisíc korun,
- pokutu na místě nelze udělit,
- 7 bodů,
- zákaz řízení lze uložit na 6 měsíců až jeden rok.

Za samotné přejetí plné čáry se uloží tyto sankce:

- pokuta v řízení před obecním úřadem 1 500 až 2 500 Kč,
- pokuta na místě do 2 000 Kč,

- žádné body,
- zákaz řízení nelze uložit.

Nedání přednosti

Přestupku se dopustí ten, kdo nedá přednost v jízdě v případech, ve kterých je povinen dát přednost v jízdě. Za tento přestupek je dle zákona možno uložit následující sankce:

- pokuta v řízení před obecním úřadem 2 500 až 5 000 Kč,
- pokuta na místě ve výši 2 500 Kč,
- 4 body,
- řidičský průkaz se odebere na jeden až šest měsíců, pokud se řidič tohoto přestupku dopustí během 12 po sobě jdoucích kalendářních měsíců opakovaně (tj. nejméně 2x).

Vjetí na železniční přejezd

Přestupku se dopustí ten, kdo v rozporu s § 29 odst. 1 zákona o provozu na pozemních komunikacích vjíždí na železniční přejezd v případech, kdy je to zakázáno. Zakázáno je to v případě:

- a) je-li dáována výstraha dvěma červenými střídavě přerušovanými světly signálu přejezdového zabezpečovacího zařízení,
- b) je-li dáována výstraha přerušovaným zvukem houkačky nebo zvonku přejezdového zabezpečovacího zařízení,
- c) sklápějí-li se, jsou-li sklopeny nebo zdvihají-li se závory,
- d) je-li již vidět nebo slyšet příjíždějící vlak nebo jiné drážní vozidlo nebo je-li slyšet jeho houkání nebo pískání; toto neplatí, svítí-li přerušované bílé světlo signálu přejezdového zabezpečovacího zařízení,
- e) dáová-li znamení k zastavení vozidla zaměstnanec dráhy kroužením červeným nebo žlutým praporkem a za snížené viditelnosti kroužením červeným světlem,
- f) nedovoluje-li situace za železničním přejezdem jeho bezpečné přjetí a pokračování v jízdě.

Za tento přestupek se ukládá sankce:

- pokuta v řízení před obecním úřadem 2 500 až 5 000 Kč,
- pokuta na místě ve výši 2 500 Kč,
- 7 bodů,
- řidičský průkaz se odebere na jeden až šest měsíců, pokud se řidič tohoto přestupku dopustí během 12 po sobě jdoucích kalendářních měsíců opakovaně (tj. nejméně 2x).

Telefonování za jízdy

Přestupku se dopustí ten, kdo drží v ruce nebo jiným způsobem telefonní přístroj nebo jiné hovorové nebo záznamové zařízení. Jak patrně, zákon reagoval na původní text, kdy v něm pouze bylo, že řidič nesmí v ruce držet telefon. Dnes je již postižitelné i jeho „držení“ jinak než rukou, tj. ramenem nebo jakkoli jinak. Navíc se daný zákaz vztahuje i na další zařízení jako MP3 přehrávač, diktafon apod. Navíc je jedno, jestli řidič telefonuje nebo ne, tedy jestli zařízení pouze drží anebo jej v danou chvíli skutečně používá. Za tento přestupek se ukládá sankce:

- pokuta v řízení před obecním úřadem 1 500 až 2 500 Kč,
- pokuta na místě ve výši 1 000 Kč,
- 2 body,
- zákaz řízení nelze uložit.

Jeden z nejčastějších přestupků – řidič neumožnil chodci nerušené přejítí vozovky.

Nedání přednosti chodcům

Přestupku se dopustí ten, kdo neumožní chodci na přechodu pro chodce nerušené a bezpečné přejítí vozovky nebo nezastaví vozidlo před přechodem pro chodce v případech, kdy je povinen tak učinit, nebo ohrozí chodce přecházejícího pozemní komunikaci, na kterou odbočuje, nebo ohrozí chodce při odbočování na místo ležící mimo pozemní komunikaci, při vjíždění na pozemní komunikaci nebo při otáčení a couvání. Za tento přestupek se ukládá sankce:

- pokuta v řízení před obecním úřadem 2 500 až 5 000 Kč,
- pokuta na místě ve výši 2 500 Kč,

- 5 bodů,
- řidičský průkaz se odebere na jeden až šest měsíců, pokud se řidič tohoto přestupku dopustí během 12 po sobě jdoucích kalendářních měsíců opakovaně (tj. nejméně 2x).

Alkohol za volantem jako přestupek

Nejprve je nutno uvést, že jízda pod vlivem alkoholu může být kvalifikována jako přestupek i jako trestný čin. Hranicí je jedno promile alkoholu v krvi. Ačkoli se ustanovení v zákoně o přestupcích a v trestním zákoně překrývají, skutečnost je taková, že cokoliv, co je nad jedno promile, je kvalifikováno jako trestný čin a tomu také odpovídá i sankce (jakkoliv by to teoreticky mohlo být postiženo i v přestupkovém řízení). Tam, kde je hranice alkoholu v krvi do jednoho promile, lze uložit v přestupkovém řízení následující trest:

- pokuta v řízení před obecním úřadem 2 500 až 20 000 Kč,
- pokutu na místě nelze udělit,
- 7 bodů od 0,3 promile a 0 bodů do 0,3 promile,
- zákaz řízení se uloží na dobu šesti měsíců až jednoho roku.

Stejný trest čeká řidiče, pokud se odmítne podrobit zkoušce na alkohol nebo jinou návykovou látku.

Alkohol nebo drogy za volantem jako trestný čin

Tam, kde se jedná o řízení pod vlivem alkoholu nad jedno promile v krvi nebo jízdu pod vlivem drog, jde již o trestný čin „Ohrožení pod vlivem návykové látky“. V trestním řízení lze za takový trestný čin uložit tyto sankce:

- trest odnětí svobody na šest měsíců až tři roky,
- zákaz řízení na 1 rok až 10 let,
- pokuta až do výše 36 500 000 Kč,
- 7 bodů.

Zjišťování alkoholu v krvi – stačí dechová zkouška?

Od 1. ledna 2009 došlo v souvislosti s vydáním zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o Policii ČR, ke změnám i v zákoně o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami, jmenovitě v otázce způsobu prokazování přítomnosti alkoholu a jiných návykových látek v těle.

Nejprve je třeba uvést, že až do 1. 1. 2009 byly úkony ke zjištění vlivu alkoholu rozděleny na zkoušky orientační a zkoušky lékařské (odborné). Nejinak tomu je i teď, ovšem s určitou úpravou.

Skutečnost je dnes taková, že testery na dech neměří přítomnost alkoholu, ale pouze přítomnost specifických aromat v dechu člověka, která jsou v dechu **zpravidla** obsažena

po požití alkoholu. Proto je dechová zkouška orientační, protože sama o sobě nic neprokazuje. Snadno člověk „nadychá“ i po některém druhů sladkostí, cukrovinek nebo když trpí cukrovkou. (Proto je dechová zkouška sama o sobě neprůkazná, a pokud je pozitivní, musí se provést skutečný test na přítomnost alkoholu, např. v podobě odběru krve.)

Nicméně shora citovaná novela ukazuje, že dnes existují již i přístroje, které dokážou měřit přítomnost alkoholu v dechu, a právě na to novela reaguje. § 16 odst. 2 shora uvedeného zákona tak bude nově znít takto:

*„Orientačnímu vyšetření a odbornému lékařskému vyšetření zjišťujícímu obsah alkoholu je povinna se podrobit osoba, u níž se lze důvodně domnívat, že vykonává činnosti podle odstavce 1 pod vlivem alkoholu, a dále osoba, u které je důvodné podezření, že přivodila jinému újmu na zdraví v souvislosti s požitím alkoholického nápoje. **Spočívá-li orientační vyšetření zjišťující obsah alkoholu v dechové zkoušce provedené analyzátozem alkoholu v dechu, splňujícím podmínky stanovené zvláštním právním předpisem, odborné lékařské vyšetření se neprovede. V případě, že osoba tento způsob orientačního vyšetření odmítne, provede se odborné lékařské vyšetření.**“*

Jak ze shora uvedeného plyne, bude možné prokazovat vliv alkoholu i speciálním druhem dechových testerů. Rozhodně to však nebudou současné přístroje, které to nedokážou a které pouze měří přítomnost specifických aromat v dechu. V každém případě však policie tvrdí, že právě taková zařízení zakoupila. Jako podstatné je k tomu třeba uvést, že je to právě policie, která prokazuje vliv alkoholu na konkrétního řidiče. A měla by to být právě policie, která by si měla být na 100 % jistá, že s takovým důkazem obstojí. Jestliže totiž někdo znaleckým posudkem vypovídací schopnost takové dechové zkoušky na onom moderním zařízení úspěšně napadne, nebude mít policie v ruce žádný důkaz, neboť řidiče na krev neposlala. Nelze tedy vyloučit (a to je spíš otázka pro toxikology), že takové zařízení dokáže prokázat přítomnost alkoholu v těle člověka. Pak takový důkaz skutečně obstojí a na jeho základě bude možno uložit trest. Co se řidičů týče, pokud budou mít pochybnosti, vždycky si mohou nechat udělat krevní test.

Závěrem proto nelze vyloučit, že dechová zkouška jako důkaz přítomnosti alkoholu může být dostačující za podmínky, že zařízení, jímž byla taková zkouška provedena, je způsobilé prokázat přítomnost alkoholu v těle člověka. V opačném případě musí policie řidiče vyzvat k odběru krve.

Dopravní nehody

Sankce za dopravní nehody se liší podle toho, jak závažné následky řidič způsobil, zejména jak velká výše škody byla způsobena a případně zda došlo ke zranění nebo úmrtí osob a kolika. Jak bude ale ukázáno dál, postrádá současná právní úprava logiku zejména v odstupňování spodní sazby hranic jednotlivých trestů. Jak bude totiž dále popsáno, za nehodu s těmi nejmenšími následky na zdraví musí řidič přijít minimálně na rok o řidičský průkaz. Skutečně musí, protože minimální spodní sazba je v takovém případě u zákazu řízení jeden rok.

Naopak u těžších nehod a škod na zdraví žádná spodní sazba zákazu řízení není. Není proto neobvyklé, když za těžší nehodu přijde mírnější trest např. v podobě podmíněného zastavení trestního stíhání než za úplně banální nehodu, u které dojde k lehkému zranění. Taková právní úprava postrádá smysl a působí zcela opačným směrem, když v praxi přísněji trestá lehčí zranění než zranění těžší.

Menší nehoda

Menší nehoda je definována jako nehoda, při které dojde pouze ke škodě na majetku a k žádnému zranění. Za takovou nehodu lze uložit tyto sankce:

- pokutu 1 500 až 2 500 Kč ve správním řízení,
- v blokovém řízení pokutu do 2 000 Kč,
- zákaz řízení uložit nelze,
- body se nepřičítají.

Příklad menší nehody s poškozeným blatníkem, kolem, závěsem kola a nárazníkem

Středně závažná nehoda – lehké zranění

Středně závažnou nehodou se zraněním se rozumí nehoda, při které dojde k lehkému zranění osob. Za takovou nehodu pak hrozí jejímu viníkovi tyto sankce:

- pokuta 25 až 50 tisíc ve správním řízení,
- na místě nelze projednat,
- zákaz řízení na rok až dva,
- body se nepřičítají.

Středně závažná nehoda – ublížení na zdraví

Dalším stupněm je dopravní nehoda, při které dojde ke středně vážné újmě na zdraví, ale nejedná se o těžkou újmu na zdraví. Taková nehoda už je kvalifikována jako trestný čin a je projednávána v trestním řízení. Za takovou nehodu pak řidiči hrozí:

- pokuta až do 36 500 000 Kč,
- zákaz řízení na jeden rok až 10 let,
- trest odnětí svobody až na tři roky,
- body se nepřičítají.

Těžká nehoda – těžká újma na zdraví nebo usmrcení

Za těžkou nehodu se považuje nehoda, při které dojde ke způsobení těžké újmy na zdraví, tj. např. zmrzačení, poškození smyslového orgánu apod., anebo u ní dojde k usmrcení osob. Za takovou nehodu pak hrozí:

- pokuta až do 36 500 000 Kč,
- zákaz řízení na jeden rok až 10 let,
- trest odnětí svobody na 2–8 let (těžká újma), resp. na 3–10 let (usmrcení),
- 7 bodů.

Ujetí od nehody a neposkytnutí první pomoci

Ujetí od dopravní nehody může být kvalifikováno v některých případech jako přestupek (pokud nebylo třeba poskytnout první pomoc), v některých pak jako trestný čin neposkytnutí pomoci.

Ujetí od nehody jako přestupek

Přestupku se dopustí ten, kdo při nehodě neprodleně nezastaví vozidlo, neohlásí nehodu policistovi, neprokáže totožnost ostatním účastníkům nehody včetně sdělení údajů o vozidle, které mělo účast na dopravní nehodě, nebo nedovoleně opustí místo dopravní nehody nebo se neprodleně nevrátí na místo dopravní nehody po poskytnutí nebo přivolání pomoci nebo po ohlášení dopravní nehody. Za to hrozí:

- pokuta 2 500 až 5 000 Kč ve správním řízení,
- v blokovém řízení lze uložit za tento přestupek pokutu do 1 000 Kč,
- zákaz řízení na 1 až 6 měsíců hrozí v případě, kdy se řidič během 12 po sobě jdoucích měsíců dopustí tohoto přestupku nejméně dvakrát,
- 7 bodů.

Neposkytnutí pomoci

Neposkytnutí pomoci je trestný čin. Tohoto trestného činu se může dopustit jak kdokoliv, tak ve speciálním případě účastník dopravní nehody, který po dopravní nehodě, na níž měl účast, neposkytne osobě, která při nehodě utrpěla újmu na zdraví, potřebnou pomoc, ač tak může učinit bez nebezpečí pro sebe nebo jiného. Za to takovému řidiči hrozí sankce v tomto rozsahu:

- pokuta až do 36 500 000 Kč,
- zákaz řízení až na 10 let (týká se pouze účastníka nehody, nikoliv ostatních svědků),
- trest odnětí svobody až na 5 let (týká se pouze účastníka nehody, nikoliv ostatních svědků),
- 7 bodů.

Neoprávněné stání na vyhrazeném parkovišti

Přestupku se dopustí ten, kdo neoprávněně zastaví nebo stojí s vozidlem na parkovišti vyhrazeném pro vozidlo označené znakem O 1 (znak O 1 označuje vozidlo přepravující osobu těžce postiženou nebo těžce pohybově postiženou). Za tento přestupek hrozí tyto sankce:

- pokuta ve správním řízení 5 až 10 000 Kč,
- body se nepřičítají.

Stání na vyhrazeném parkovišti – zcela nesprávná varianta řešení, aplikovaná oprávněným majitelem parkovacího místa

Porušení zákazu stání a zastavení

Porušení zákazu stání nebo zastavení, s výjimkou stání nebo zastavení na vyhrazeném parkovišti pro invalidy, není nijak tvrdě postihovaným přestupkem a nehrozí za něj velké sankce. Mnohem větším rizikem je možnost přiložení botičky a hrazení nákladů na její odstranění anebo odtah a hrazení nákladů za odtah. Obecně za porušení zákazu stání a zastavení lze uložit následující sankce:

- pokutu ve správním řízení od 1 500 do 2 500 Kč,
- pokutu na místě do 2 000 Kč,
- body ani zákaz řízení uložit nelze.

I ne zcela nápadné přenosné dopravní značky vyžadují vaši pozornost...

Řízení bez řidičského oprávnění

Řízení bez řidičského oprávnění, tzn. řízení v případě, kdy osoba nikdy řidičské oprávnění nezískala, je přestupkem. Za takový přestupek hrozí následující sankce:

- pokuta 25 000 až 50 000 Kč,
- zákaz řízení na rok až dva,
- 4 body.

V případě, kdy řidič řídí, přestože mu byl řidičský průkaz „pouze“ zadržen, tedy nebylo ještě pravomocně rozhodnuto o jeho odebrání, jedná se také o přestupek. Za takový přestupek hrozí:

- pokuta 5 až 10 tisíc Kč,
- zákaz řízení na šest měsíců až rok,
- 7 bodů.

Provoz vozidla bez registrační značky

V posledních letech došlo k výraznému zpřísnění sankcí za řízení bez registrační značky, resp. s registrační značkou zakrytou, nečitelnou, jinou než přidělenou apod. Dříve za to hrozila prakticky jenom pokuta, ale protože se zakrývání značek stalo velmi rozšířeným

I časově propadlá převozní značka znamená po právní stránce provoz bez platné registrační značky.

trendem (hlavně u motorek), došlo ke zpřísnění právní úpravy. Za tento přestupek lze uložit tyto sankce:

- pokuta 5 až 10 tisíc Kč,
- zákaz řízení na šest měsíců až rok,
- bez bodů.

Jízda bez „technické“ nebo řízení technicky nezpůsobilého vozidla

Obecně je velmi přísně postihováno řízení vozidla, které je technicky nezpůsobilé k provozu na pozemních komunikacích tak závažným způsobem, že bezprostředně ohrožuje ostatní účastníky provozu na pozemních komunikacích. A jak se takové vozidlo definuje? Vyhláška 341/2002 Sb. jej definuje jako vozidlo, které má závady ohrožující bezpečnost silničního provozu. Mezi takové závady patří např. (výčet není úplný):

- nesvítí-li potkávací nebo brzdové nebo zadní obrysové světlo alespoň na straně převrácené do středu vozovky,
- způsobují-li světlometry oslnění,
- prasklé nebo poškozené čelní sklo ve stírané ploše o velikosti větší než 20 mm,
- zatemnění čelního skla na propustnost zjevně nižší než 75% nebo zatemnění předního bočního skla na propustnost zjevně nižší než 70%,
- netěsnost nebo neúplnost výfukového potrubí nebo zjevný zásah do tohoto potrubí mající vliv na vnější hluk vozidla,
- je-li hloubka dezénu hlavních dezénových drážek nebo zářezů menší než 1,6 mm u vozidel všech kategorií a u mopedů menší než 1,0 mm,
- jsou-li namontovány pneumatiky různého rozměru na téže nápravě, nejde-li o nouzové dojetí,
- závady na brzdovém systému, které znemožňují nebo by mohly znemožnit účinně zastavit vozidlo (například prasklé brzdové hadice), nebo hrubé závady na řídicím ústrojí (například zjevné deformace a nadměrné vůle) – vozidlo je nezpůsobilé k provozu na pozemních komunikacích.

Všechny tyto závady činí vozidlo provozu nebezpečné a tomu odpovídají i sankce. Za řízení takto technicky nezpůsobilého vozidla tak hrozí sankce:

- pokuta 5 až 10 tisíc Kč,
- zákaz řízení na šest měsíců až rok,
- 5 bodů.

Na druhou stranu samotná jízda s propadlým datem technické kontroly neznamena nutně, že vozidlo trpí některou ze shora uvedených závad. Samozřejmě může, ale nemusí. Proto je sankce za samotnou skutečnost, že řidič nemá technickou prohlídku mnohem nižší – pokuta do 2 500 Kč. Pokud tedy bude zastaven řidič s propadlou „technickou“,

může přijít o řidičský průkaz pouze v případě, kdy současně vozidlo vykazuje některou z vad ohrožujících bezpečnost silničního provozu.

Nevědomost o tom, kdo s autem jel

Když se tak v minulosti rozmohlo využívání práva nevypovídat, resp. výmluvy na to, že vlastník vozidla nevěděl, kdo s autem jel, a tudíž nemohl identifikovat řidiče, byl novelou zaveden nový přestupek v podobě sankce za to, když provozovatel vozidla (což je zpravidla vlastník, ale ne vždy) neví, kdo s jeho autem jel. To jednoznačně mířilo na to, aby to provozovatelé museli říkat a nemohli se spolehnout na to, že řeknou, že nevědí, za což jim nic nehrozilo. Nyní je přestupkem tedy skutečnost, že provozovatel neví, komu vozidlo svěřil nebo komu přikázal jej použít. Za tento přestupek hrozí fyzické osobě tato sankce:

- pokuta od 5 do 10 tisíc Kč.

Jízda na dálnici bez dálniční známky

Přestupku se dopustí ten, kdo jako řidič užije dálnice nebo silnice dálničního typu motorovým vozidlem bez předchozího zaplacení poplatku. Toto ustanovení upravuje trestnost používání dálnice bez dálniční známky. Za tento přestupek lze uložit pokutu až do 500 000 Kč.

Neodstranění staré dálniční známky

I když se to může zdát neobvyklé, existuje v zákoně dost citelná sankce za to, že řidič neodstraní starou nebo neplatnou dálniční známku. Za takový přestupek hrozí sankce v podobě pokuty, a to až do 100 000 Kč.

Provoz auta bez odpovědnostního pojištění (tzv. povinného ručení)

Přestupku se dopustí ten, kdo provozuje vozidlo bez pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla, ačkoliv musí být tato odpovědnost pojištěna podle zvláštního právního předpisu. Za tento přestupek hrozí pokuta 5 000 až 40 000 Kč.

Otázky a odpovědi

1) Je pravda, že za malé překročení rychlosti nelze dnes uložit trest?

Není to pravda. I za nejmenší překročení rychlosti lze uložit trest, informace, které např. kolovaly po internetu a uváděly, že tomu tak není, nejsou pravdivé, protože se zakládaly na neúplném seznámení se se zněním přestupkového zákona.

2) Mají zařízení měřící rychlost nějakou toleranci, která se musí odečíst?

Ano, mají. Do 100 km/h to jsou 3 km/h, nad 100 km/h pak 3 %. Navíc např. průměrná měření, alespoň to o nich obce tvrdí, mají nastavenou toleranci 10 km/h.

- 3) **Jezdím běžně po dálnici kolem 200 km/h. Kolikrát mě musí chytit, aby mi vzali řidičák? A můžu jít za to do vězení?**

Stačí jednou, za takový přestupek lze odebrat ŘP až na jeden rok, nicméně do vězení za to jít nemůžete, nejedná se o trestný čin.

- 4) **Můžou mi policisté za rychlost na místě zabavit řidičský průkaz?**

Ne, nemohou, za rychlost samotnou to nejde. Za jiné přestupky ale ano.

- 5) **Městská policie prý nesmí měřit, je to pravda?**

Městská policie rychlost měřit může, ale pouze za zvláštních podmínek (schválení místa měření Policií ČR). Podrobně jsou tyto podmínky rozebrány v kapitole o měření rychlosti.

- 6) **Kdy mohu projet křižovatku na červenou?**

Obecně nikdy. Pokud však při oranžovém světle je řidič tak blízko křižovatky, že by již bezpečně nestačil zastavit, smí křižovatku projet. To samozřejmě ale neplatí o červeném světle.

- 7) **Co jsou takové ty kamery u některých křižovatek?**

Jedná se o zařízení, která sledují právě průjezdy na červenou a slouží pak jako důkaz o přestupku řidiče.

- 8) **A co když na křižovatce je pouze zelená šipka pro odbočení, ta zhasne a já projedu křižovatku na červenou?**

Tam, kde není oranžové světlo, se přiměřeně použijí pravidla pro jízdu na oranžovou, tzn. bude se posuzovat, zda řidič po zhasnutí zeleného světla mohl zastavit anebo byl již tak blízko, že zastavit nemohl bezpečně stihnout.

- 9) **Smím v obci předjíždět (podjíždět) na víceproude silnici vpravo?**

Ano, v obci se to smí. V obci je možno na víceproude komunikaci jet ve kterémkoli pruhu.

- 10) **Smí se podjíždět na dálnici?**

Ne, na dálnici je to naopak zakázáno.

- 11) **Smím tam, kde je značka „Zákaz předjíždění“, předjet jízdní kolo?**

Ano, můžete, tato značka zakazuje předjíždět pouze motorové vozidlo, s výjimkou motorky bez postranního vozíku.

- 12) **A smím předjet cyklistu přes plnou čáru?**

Ne, to se nesmí. Ale pokud jej předjedete tak, že tu čáru nepřejedete, tak se o přestupek nejedná.

- 13) **Smí cyklisté podjíždět auta v koloně vpravo?**

Ano, mohou, pokud je tam dost místa, tak ano.

- 14) **A mohou to samé dělat motorkáři? Nebo mohou se proplétat v koloně?**

Řidiči motorek, skútrů apod. to dělat nesmí, jedinou výjimkou jsou právě cyklisté.

- 15) **Smí se předjíždět v křižovatce?**

Ano, v některých případech ano. Např. na hlavní silnici nebo na řízené křižovatce.

16) **Má tramvaj přednost, i když jede z vedlejší?**

Ne, nemá. Tramvaj má pouze jednu zvláštní přednost, a to když křížuje cestu vozidlu, které jede vpravo nebo vlevo od ní.

Tramvaj

17) **Bude se jednat o přestupek, když si budu telefon při volání přidržovat ramenem?**

Ano, bude. Telefon nemusíte držet v ruce, aby se jednalo o přestupek. Zákon stanoví za držení i „jiný způsob“, tzn. všechny ty akrobatické způsoby držení jsou považovány taky za držení telefonu.

18) **Mají chodci na přechodu „přednost“ před tramvají?**

Ne, nemají, naopak tramvaj má přednost.

19) **Mají chodci absolutní přednost na přechodu?**

Ne, nemají. Řidič je povinen je však při přecházení neomezit a neohrozit. Chodci na druhou stranu nesmí „skákat“ řidičům pod kola.

20) **Má cyklista na přechodu stejná práva jako chodec a tedy přednost před auty?**

Pokud kolo nevede a není tak chodcem, tak nemá. Řidič motorového vozidla není povinen jej v takovém případě pustit. Pokud ale z kola sleze a bude jej vést, už je chodcem a řidič je povinen jej pustit jako kteréhokoli jiného chodce.

Jedoucí cyklista není chodec - nemá tedy na přechodu pro chodce přednost před projíždějícími vozidly

- 21) **Někdy se chodci u přechodu vybavují a není poznat, jestli chtějí přejít nebo ne. Taky mě někdy pouští, i když mají přednost. Co mám v takové situaci dělat?**
Povinnost umožnit chodci přejít vozovku vzniká jen tam, kde je zřetelný úmysl chodce vozovku přejít. Pokud byste ho nepustil a argumentoval tím, že se tam „jen vybavoval“, záleželo by hodně na svědcích a na tom, co by se podařilo prokázat. A když vás pouští, tak jet můžete, neboť v tu chvíli nevyjadřuje zřejmě úmysl přejít vozovku.
- 22) **Je alkohol do určité hladiny v ČR tolerován?**
Ne, česká právní úprava nezná minimální toleranci alkoholu. Fakticky ale určitá hranice musí být hranicí fyziologickou, tzn. může docházet v rámci metabolismu k produkci alkoholu. Pokud by se znalecky prokázalo, že to byl takový případ, nejednalo by se o přestupek.
- 23) **Prý stačí na prokázání alkoholu jen dechová zkouška?**
Ano, může to stačit za podmínky, že daný přístroj je schopen prokázat přítomnost alkoholu v těle řidiče, a prý takové přístroje policie již má.
- 24) **Je možné jít za jízdy pod vlivem alkoholu do vězení?**
Ano, je to možné. Pokud hladina překročí jedno promile, jedná se o trestný čin, za který lze uložit i nepodmíněný trest odnětí svobody.

Toto je pouze náhled elektronické knihy. Zakoupení její plné verze je možné v elektronickém obchodě společnosti eReading.